

Katrin Karisma tähestik. K nagu karisma ja kaneelikukkel, A nagu armastus, R nagu risk...

Lavadel jätkuvalt särav Katrin Karisma ütleb, et kui ta on millegagi hästi hakkama saanud, siis kiidab ennast, öeldes: „Vohh, üks äge mutt oled!“ Ja lisab, et alati tuleb kohaneda ja hakkama saada, vajadusel end tagant sudida.

Veel on suve, mida veeta aias nokitsedes ja audioraamatuid sisse lugedes. Seda viimast teeb Katrin Karisma (76) muide pea iga päev. „Õudselt naudin! Saan ise lugeda ja mulle veel makstakse ka selle eest!“ rõõmustab ta.

Seejärel hakkab juba kuuendat suve jutti pihta tuur etendusega „Metsas ei kuule su karjumist keegi“, kus peale tema on veel Helgi Sallo ja Anne Veesaar. Tükki mängitakse neliteist korda sel suvel. Sügisest, kui hooaeg algab, on ta taas laval Estonias kahes etenduses.

Maaleht läks Katrinile Kloogale külla, pistis kahe suupoolega tema kuulsaid kaneelikukleid ning pani kirja, mida fenomen nimega Katrin Karisma asjadest ja ilmaelust arvab. Tema nimes leiduvate tähtede kaupa: K-A-R-I-S-M-A K-A-T-R-I-N...

K nagu Kodu

Kodu on inimesele kõige tähtsam. Siit saab elu alguse, ja kui kodus ka lõpeb, on kõik hästi. Oled ringi ära teinud. Ka surm on elu loomulik osa, aga kui oled noor, mõtled, et elad igavesti. Kõik siiski muutub. Vaated, suhtumine...

Ja kodugi muutub inimese vanemaks saades tähtsamaks, enne leegid ju ringi ja tahad maailma avastada. Leian, et kõik saab alguse kodust, ja kui oled katkisest perest, siis see saadab sind terve elu.

A nagu Armastus

Mina ütlen, et ainult armastusest tuleb kokku elama minna. Ja mitte karta riskeerida!

Ma olen riskinud ja seepärast igasugu aegu näinud ja olen neist ka rääkinud, aga praegu on mulle kooseludest jäänud meelde vaid eredamad hetked.

Minu käest küsitakse, miks sa oled üks. Aga ma olen hea meelega üks, sest kui mul ei ole ühiseid mälestusi – ja need peavad olema! –, siis ei ole mõtet, ma ei taha nii.

Näiteks Tõnu Kilgasele mõtlen sooja südamega. Ma nii mäletan,

maaleht.ee

Estonia teater
Teater

kuidas me olime San Franciscos lõbustuspargis. Sõitsime mingi kapiga, mis oli eest lahti, kõrgele-kõrgele üles, kus linn oli nagu peopesal. See kapp pidi alla sõitma vabalangusega ja siis pidurdama.

Meie kõrgume koos kahe ameeriklasega seal üleval, imetleme vaadet, ja korraga ronib ähkides mööda treppi üles üks lõbustuspargi töötaja. Ütleb: vabandust, pidurdusmehhanism ei tööta ja kas tulete vutt-vutt trepist alla või teeme pidurduseta? Ma mõtlen: jumal, mul on kolm last! Tõnu rahustab mind ja ütleb, et kui juba need ameeriklased siin ütlevad, et sõidame, siis sõidame meie ka, meie oleme ju kõvemad kui nemad. Noh, oleme küll. Ja me siis tulime alla, mul seelik üle pea. Ta oskas mind väga kenasti rahustada ja oli lavapartnerina ideaalne.

R nagu Risk

Olen riskija inimene. Ega ma muidu elaks siin Kloogal. Oli aasta 2006 ja ma sain selle krundi siin. Otsustasin, et ehitan endale maja, teadmata maja ehitamisest mitte kui midagi. Müüsin korteri, võtsin laenu. Aasta pärast oli maja valmis, mul oli rõdu ja aed ja kõik, mida hing ihkas. Linnas ei tahaks enam elada. Ma küll käin ja ajan asju, aga tahan kiiresti koju jõuda.

Mäletan, et olin just majaostu lepingu allkirjastanud ja käisin siis Tõnu juures, kes oli sel suvel lühikest aega haiglas. Ta oli palatis, lesis voodis. Rääkisime maast ja ilmast. Kui minema hakkasin, ütlesin ukse pealt: „Ma ostsin maja ära.“ Tõnu oli väljendanud oma vastumeelsust linnast ära kolimise asjus. Lipsasin uksest välja, aga ma nägin veel ta nägu, täis õudu ja üllatust: „Sina ehitad maja? Sa oled hull!“

Pealehakkamist on mul üldiselt olnud. Kui tuli koroona, hakkasin sõbrannaga kodukohvikut pidama. Raske töö. Kui Estonia teater mu lepingut ei pikendanud, läksin arvutit õppima ja müüsin papist arhiivikarpe. Pead olema paindlik ja ellu jääma.

Jah, elu ei ole olnud sirge asfalttee, kus iial ei õnnestu varvast ära lüüa.

I nagu Ise

See on tore täht, see I nagu ise. Minuga on juhtunud, et teiste eest hoolitsemisega olen iseennast ära kaotanud. Seda ei tohiks lasta juhtuda. Nüüd ma tunnen ära, kui masendus hakkab ligi hiilima. Meeleolu langeb. Selle vastu aitab tegevus. Hakkan kohe muru niitma, sõnnikut vedama, nõusid pesema. Sport aitab ka, ma lähen kõndima või ujuma. Tuleb olla järjepidev ja hoida end tegutsemises. Kui ma olen millegagi hästi hakkama saanud,

siis kiidan ennast ja ütlen, et vohh, tubli tüdruk, või et vohh, äge mutt oled!

Liikumine, see on elu, ma ütlen seda omast kogemusest. Mina ütlen: kui on vähegi võimalik, siis mitte jääda koju konutama ja üksi norutama. Muidugi ma näen, et olen laisk ja tahan diivanile pikali visata. Aga ma ütlen laiskusele: mida sa hiilid siin!

Samuti kui mul tuleb rolli ette valmistada. Mõtted saavad otsa, muudkui loed ja loed stsenaariumi. Siis pöörutan enesele, et mis, võta end käsile. Ennast tuleb pidevalt tagant sudida.

Ja kui ma ei taha voodist tõusta, siis jälle ütlen endale: kui tuleb minna, siis tuleb minna. Ja kui tuleb teha, siis tuleb teha. Näiteks vaktsiinid. Ma ei kahtle hetkekski, et neist on abi. On! Ja kui on probleem, tuleb minna arstile, mitte mingit kristalli omale püksi toppida ja sellele loota. Kui arstile aega ei saa, siis ei tasu alla anda, ja kui lõpuks siis saad aja, ei tohiks olla tagasihoidlik.

Arstid on ju ka inimesed, nad saavad aru, kui sul on halb. Kui ma sain 65, siis mu arst ütles: „Kati, sa oled nii vana, et pead hakkama vererõhurohtu võtma. Seda ma võtan.“

S nagu Sõda

Igale põlvkonnale on ette nähtud sõda. Karm, aga nii on. Ja kuidas see Martin Herem ütleski: kui sa ei taha sõtta minna, siis pead selleks valmistuma. Mõtlen, et küll olid üheksakümnead ilus loominguline aeg. Minu jaoks õnnelik periood. Kõik tundus nii tore, oli elevust, rõõmu, ei tundnud mingit ohtu. Aga me kasvasime. Tulid kriisid. Ja nüüd see sõda.

Minu jaoks on arusaamatu, kuidas enamik mõistlikust maailmast ei ole sundinud agressorile kohta kätte näitama. Ja kummaline on mõelda, et meie siin Eestis tegeleme jumal teab millega.

Sorteerime, ei põleta plasti, varsti enam puitugi ei tohi põletada, järgime seadusi, korjame prügi ja ta-ta-taa, aga meie lähedal põletatakse linnu maha, inimesed surevad, maa hakkub. Kuigi jah, ka meie tegevus planeeri päästmisel on oluline.

Sõja asemel võiks tegelda rohepöördega, seda ütleks ma Putinile. Ma võin seda avalikult öelda küll, ma olen juba nii vana, see ei tee mulle midagi. Imestan, kuidas Putin ei mõista, mida ta oma rahvale teeb – neid hakatakse vihkama, ja vihatakse sajandeid.

M nagu Maius

Mulle meeldib süüa teha. Mul on kujunenud omad hitid.

Kõrvitsad. Kui neid tuleb, siis ikka nii, et on. Mina teen nii. Lõikan kõrvitsast suured tükid. Marinaad on nagu ikka, on oluline, et

oleks hapukat, soolast ja magusat. Panen soola, kaneelipulga, nelki. Kõik tunde järgi. Kõrvitsad laon purki, marinaad peale, kaas ka kinni. Ja siis laon nad nõudepesumasinasse. Kõige pikem programm ja kõige kõrgem kraad. Jahutan maha ja panen keldrisse. Kõik kiidavad!

Ja kaneelikuklid, mis olid koroonaaajal kodukohvikus väga tahetud.

Võtan kaks ja pool detsiliitrit vett, kaks supilusikatäit õli, lusikatäie mett, pool teelusikat soola, kolm ja pool detsiliitrit nisujahu (parim on Lidlis), kaks ja pool detsiliitrit grahamjahu, poolt teelusikat kuivpärimi. Segan kokku, panen leivaküpsetusmasinasse. Rullin lahti ning katan rikkalikult suhkru, kaneeli ja võiga. Ja ahju!

A nagu Austaja

„Pipi Pikksukk“ minuga peaosas esietendus Estonias 1971. aastal, minu kui Pipi ees langes eesriie 200 etendust hiljem. Pipi on minu kui näitlejaga nii tugevalt kokku sulanud, et veel pikka aega hiljem paluti mul kontsertidel esitada mõnd Pipi laulu. Etendused olid alati puupüsti täis.

Pisikeste austajatega tuli ka päris naljakaid olukordi ette. Siiani on meeles üks väike, aga kindlameelne mees. Garderoobi ees seisab ja ootab mind. „Ma tahan sinuga rääkida,“ ütleb see seitsmeaastane poiss pikema sissejuhatusega.

Vastasin otse: „Räägi siis.“ Poiss vaatas mulle silma ja ütles: „Tule mulle naiseks.“

Selle peale jäin ma täitsa vait. Pähe tuli vaid üks oluline küsimus: „Kas sa emale oled rääkinud?“ Tema: „Olen, ta on nõus.“ Poisil ei pilkunud silm ka. „Kus me siis elama hakkame?“ küsin mina. Ja tema: „Minu toas.“

„Ja mida me tegema hakkame?“ Poiss läks õhinasse ja ütles: „Tead, mul on selline kapp. Ronime kapi otsa ja hüppame sealt alla.“

K nagu Kaja

Mõtles, Kajast saab sisuliselt Euroopa välisminister, see on ülikõva! Siiani pole ükski naine nii kaugele jõudnud. Meie tegime Kajaga omal ajal kampaaniat, hoian talle põialt. Mina poliitikasse ei sobinud, aga tema sobib. Leian, et talle on liiga tehtud.

Inimesed ei suuda vaadata oma nabast kaugemale. Palju on rumalust, lühinägelikkust. Ka demokraatial on mingid piirid.

Julgen öelda, et nii rasket valitsemisaega ei ole kellelgi olnud – koroon, sõda... Meeste seltskonnas pead end kehtestama, aga

temagi on ju kõigest inimene.

Ega suurt vahet ei ole, oled sa poliitikas või laval. Orbiidis oled kogu aeg. Kui oled tark – mina ei ole tark –, pead teadma, et kõik inimesed ei ole head ja kõiki ei tasu ligi lasta. Kasutatakse ära su nõrku kohti.

Teatriski tuleb olla nii palju kui vaja ja nii vähe kui võimalik. Kui on oma pere, omad tegemised, siis ei jõuagi kogu aeg teatris olla, ja mina usun, et see mind omal ajal päästiski. Teater imeb su endasse. On oht ennast ära kaotada.

Üldiselt ma leian, et tänapäeval on naine parem olla kui vanasti. Rohkem on võimalusi.

A nagu Alati ennekõike ema

Mul olid head vanemad, aga minusse on jäänud tunne, et päriselt lähedaseks ma nendega ei saanudki. Ema oli tore ja isa oli hea, aga lõpuni lähedale ma neile ei saanud. Ehk tuli see distants tolleaegsest ühiskonnast ja hoiakutest.

Tüdruku kasvamisest naiseks näiteks ei räägitud üldse. Aga kui tütar ja ema sel ajal lähedaseks saavad, siis on tütar ka hiljem avameelne ja räägib emaga, mida mõtleb ja mis hinge vaevab. Mina ei taha olla pealetükkiv ema, aga püüan olla olemas, kui mind vajatakse. Õudne, kui mõeldakse, et jälle on eidekene kohale veerenud ja õpetab siin. Aga vahel tekib mul tunne, et hoopis nemad õpetavad mind, nagu ma ei olekski nende ema, vaid laps. Ma pean ennast ikka vahel näpistama ja ütleva endale: tule pilvelt alla, need on ikka minu lapsed, mitte vastupidi.

T nagu Tunne

Kui ma tõmban kasuka selga ... siis on teine tunne kohe hoobilt! Raske kirjeldadagi! Aga tunne on nagu tõelisel naisel. Ma olen muide koosneriks õppinud. Koroonaaajal läksin, kaks talve õppisin meistri käe all. Ja tulemus – mul on kapp kasukaid täis. Kõike on – pesukaru, naarits, hõberebane, karakull, leopard... Kõik taaskasutusest.

Kui sa lähed teise ringi poodi, siis piilu saba alla, noki küünekääridega serv lahti ja vaata – kui on tükkidest kokku pandud, siis pikka iga sel ei ole; kui on terve tükist tehtud kasukas, on võimalus sellele elu sisse puhuda parem. Naine, kes on kandnud kasukat, see ei pane iial mingit kunstkarva selga. Ma saan muidugi aru, et sellega ma loomakaitsjate armastust ei pälvi.

R nagu Rõõm

Suurim rõõm on lapsed ja pere. Suurim viga aga, mida ma tegin, oli ülemäärane töötamine. Kui Mari väike oli, siis ma olin kahes teatris tööl. Kunagi tegi Eve Viilup minuga ja siis Mariga intervjuu ja laps ütles: ema ei ole üldse kodus. Piret ütles kunagi, et ema kogu aeg magab. Oleks võinud rohkem laste jaoks olla, aga nii oli, aeg oli selline.

Mäletan, et kui jäin Piretit ootama, olin 42. Tänapäeval ei ole see mingi vanus, aga sel ajal oli suhtumine teine. Ja kuidas üks sanitar vaatas mu pabereid ja ütles: „Mida sa siin teed? Mine pensionisabasse!“

Mis ma oskasin vastata, ütlesin, et siin ma olen ja hoolimata kõrgest vanusest kavatsen sünnitada.

Mul on kolm täiskasvanud last, nad on nii tublid. Ivo tegeleb mul transpordiga, Mari omandab teist kõrgharidust ja Piret on näitleja. Ja Piret ... tore, et valis minu eriala, tubli, aga ega see kerge ole. Mul on ka kuus lapselast ja kaks lapselapselast!

I nagu Igatsus

Mul on vanus sealmaal, et ega ma midagi plaani ega suurelt unista. Aga vot ümbermaailmareisile tahaks minna küll, kuid seda võimalust ei tule... Ja ma ei taha ratta ja seljakotiga minna, eks.

Üldiselt olen ma seda meelt, et kui unistada, siis inimene hakkab end ses suunas liigutama. Ei ole nii, et edastad oma soovi universumisse ja asjad ise juhtuvad. Ei, ikka ise tuleb midagi teha.

Tegeliku hinnangu – mis on ilus ja mis mitte – annavad mehed, olgem ausad. Naised võivad ju soovitada, aga mees paneb asja paika.

N nagu Naine

Naine peab enda eest hoolitsema, aga ma vaatan, et mõni paneb üle ka. Ma mingi aeg talvel nägin – muidu kena tüdruk, aga huuled pruntis, kunstripsmed, kõht paljas ja pahklud külmast sinised. Minu arvates ei tee üleliigne süstimine ilusaks, otse vastupidi.

Tegeliku hinnangu – mis on ilus ja mis mitte – annavad mehed, olgem ausad. Naised võivad ju soovitada, aga mees paneb asja paika. Minul on teatrimaailmas olnud võimalus kanda šinjoone, parukaid ja ripsmeid. Armastan argielus naturaalsust.

Dieete ei ole ma pidanud. Ema õpetas, et enne lauast ära ei lähe, kui pudrutaldrik on tühi. See on õnneks muutunud, ei pea sööma, kui ei maitse. Ja et alati tuleb endale katta laud, süüa

korralikult. Ma olen nii teinud ka.

Üldiselt söön, mida tahan. Ja minu eas ei ole hea olla liiga kõhn, ma näeks üheksakümnene välja. Kersti Kreismann muide näeb jube hea välja, aga selle taga on töö. Töö iseendaga. Mina ei saa lubada, et minu kohta öeldakse „lõtv keha nurga taha lödises“. Keegi ütles nii, aga ma ei mäleta enam, kes.

Katrin Karisma ütleb, et pole suurt vahet, kas oled laval või poliitikas, ikka orbiidis. Sel pildil on ta riigikogu liikmena jõuluvanale esinemas.

Katrin Karisma ja Tõnu Kilgas olid partnerid nii laval kui ka eraelus.

Katrin Karisma kodu terrassil.

Ema ja tütar: Katrin Karisma ja Piret Krumm.

Need kuulsad kaneelikuklid...

Suvelükis „Metsas ei kuule su karjumist keegi“ on Katrin Karisma üks lavapartner Helgi Sallo.

Katrin Karisma, tema kuulsad kaneelikuklid, latern, mis näitab teed, ja aed Kloogal. Kasukas ka. Taaskasutusest.